

СЬОМІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ ІМЕНІ АКАДЕМІКА ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА "РОЗВИТОК ІДЕЙ Є.К. ЛАЗАРЕНКА В СУЧАСНІЙ МІНЕРАЛОГІЇ" (ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

13–16 вересня 2012 р. на базі спортивно-оздоровчого комплексу "Карпати" Львівського національного університету імені Івана Франка (ЛНУ) відбулись Сьомі наукові читання імені академіка Євгена Лазаренка. У читаннях взяли участь 54 науковці, з них 48 українських та 6 зарубіжних фахівців. Серед учасників були представники таких організацій: Науково-технологічний університет *AGH* (м. Краків, Польща), Федеральне державне унітарне підприємство "Всеросійський інститут мінеральної сировини" (ФДУП "ВІМС") (м. Москва, Росія), Західно-Якутський науковий центр (ЗЯНЦ) РАН (м. Мирний, Російська Федерація), ЛНУ (м. Львів), Інститут геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України (м. Львів), Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення (ІГМР) ім. М.П. Семененка НАН України (м. Київ), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (КНУ, м. Київ), Інститут геологічних наук (ІГН) НАН України (м. Київ), ДУ "Інститут геохімії навколишнього середовища" (ДУ "ІГНС") НАН України (м. Київ), Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова (ОНУ, м. Одеса), Інститут геотехнічної механіки (ІГМ) ім. М.С. Полякова (м. Дніпропетровськ).

Відкрив читання в. о. декана геологічного факультету ЛНУ ім. І. Франка доцент В. Фурман, привітавши учасників від імені голови Оргкомітету ректора цього ж університету професора І. Вакарчука. Професор О. Матковський, віце-президент Українського мінералогічного товариства (УМТ) зачитав постанову Президії УМТ про нагородження одного із засновників технологічної мінералогії в Україні, нині співробітника ФДУП "ВІМС", професора Бориса Івановича Пирогова медаллю академіка Є. Лазаренка. Вручи-

ла Б.І. Пирогову медаль академіка Є. Лазаренка Ганна Кульчицька.

Також професор О. Матковський виголосив привітання від Російського мінералогічного товариства, підписане його президентом професором Д.П. Рундквістом і віце-президентом професором Ю.Б. Маріним.

Під час читань було заслухано 17 наукових доповідей, присвячених різним аспектам мінералогічних досліджень. Один із перших учнів Є. Лазаренка — О. Матковський (ЛНУ) виступив з доповіддю "Академік Євген Лазаренко — видатний український мінералог світової величини". Він стисло, але дуже змістовно висвітлив основні етапи життя Є. Лазаренка: навчання на геолого-географічному факультеті Харківського університету, викладацьку, наукову, видавничу і громадську роботу у Воронежському університеті, працю на Уралі під час війни, у Львівському університеті по війні, створення геологічного факультету, роботу на посадах декана, проректора, ректора ЛНУ, завідування кафедрою мінералогії. Охарактеризував київський (з 1969 р.) період Є. Лазаренка, діяльність його як директора ІГН АН УРСР та завідувача відділом регіональної та генетичної мінералогії у ньому, а згодом в Інституті геохімії та фізики мінералів АН УРСР (ІГФМ) (нині ІГМР ім. М.П. Семененка НАН України). Доповідь супроводжено показом великої кількості унікальних фотографій. У підсумку доповіді наголошено, що академік Євген Лазаренко своєю різносторонньою та плідною працею в галузі мінералогії, у викладацькій роботі, написанні багатьох актуальних і сьогодні підручників, а також монографій наукового і практичного напрямів, в укладанні українсько-російсько-англійського "Мінералогічного словника", заснуванні та ре-

Професор Б.І. Пирогов виголошує доповідь після нагородження медаллю імені академіка Є. Лазаренка за вагомий внесок у розвиток мінералогії

Professor B.I. Pyrogov delivers a speech after decorating with academician YE. Lazarenko medal for considerable development of mineralogy

дагуванні багатьох наукових журналів виявив себе мінералогом світової величини. Широко відома також його громадсько-культурна діяльність. На думку доповідача, Євген Лазаренко як класик української мінералогії заслуговує на присвоєння йому звання Героя України.

Учень Є. Лазаренка, професор КНУ В. Павлишин виступив з доповіддю "Євген Лазаренко — засновник української регіонально-мінералогічної школи". Він відмітив, що створення української регіонально-мінералогічної школи було заповітною мрією Є. Лазаренка. Він започаткував цю школу у Львові і продовжив роботу в Києві як ініціатор створення і завідувач відділу регіональної та генетичної мінералогії в ІГН, а згодом у ІГФМ. Залучаючи до регіонально-мінералогічних досліджень співробітників свого відділу, кафедри мінералогії ЛНУ, мінералогів із інших наукових установ та виробничих організацій, Євген Лазаренко підготував і випустив вісім визначних монографій з мінералогії різних регіонів України — Західної Волині, Закарпаття, Прикарпаття, Поділля, Володарськ-Волинського пегматитового поля, Донецького та Криворізького басейнів і Приазов'я. Результати досліджень, що склали основу цих монографій, одержані за допомогою класичних і найновіших мінералогічних та фізико-хімічних методів. Ним широко були використані методи вивчення флюїдних включень у мінералах, акцентовано увагу на важливості вивчення генезису мінералів, зроблено важливі висновки щодо практичного застосування результатів досліджень. У всіх монографіях Є. Лазаренко доводить, що мінералогічне картування є так само важливим, як і геологічне і здійснюватись вони повинні одночасно.

Доповідь Д. Возняка, Г. Кульчицької, Ю. Галабурди (ІГМР, м. Київ) "Поступальна хода генетичної мінералогії академіка Є. Лазаренка" присвячено ролі Є. Лазаренка у становленні в Україні такого напрямку, як вивчення включень у мінералах і значення його для генетичної мінералогії. Академік постійно підтримував розвиток нового напрямку у Львові та Києві, де створив лабораторію термобарогеохімії. Доповідач окреслив основні досягнення відділу регіональної і генетичної мінералогії, у складі якого функціонувала ця лабораторія. Так було встановлено природу утворення "стільникового" кварцу камерних пегматитів Волині, виявлено і доведено значення високотермобаричних потоків CO₂-флюїду у формуванні родовищ золота, лігєвих пегматитів та інших родовищ Українського щита (УЩ), генетичне значення "розтрісаних" включень у мінералах цих родовищ, включень скла в сингенетичному цирконі в алмазі.

У доповіді "Академік Євген Лазаренко і розвиток мінералофлюїдології в Україні" І. Наумко (ІГГК, м. Львів) зазначив, що Є. Лазаренко не оминув своєю увагою зародження вчення про включення в мінералах. Він дав позитивну рецензію на першу книгу М.П. Єрмакова про включення в мінералах, чим підтримав розвиток нового напрямку. Працюючи в ІГГК НАН України Є. Лазаренко сприяв становленню та розвитку відділу геохімії гли-

ISSN 0204-3548. Мінерал. журн. 2012. 34, № 4

бинних флюїдів, який очолив В. Калюжний, і переконливо доводив, що генетичну мінералогію неможливо уявити без використання результатів вивчення включень у мінералах.

О. Зінченко (КНУ) та А. Васинюк (Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, м. Київ) представили доповідь "Хронологія відкриття мінералів у надрах України", яку виголосив В. Павлишин. У доповіді наведено хронологію відкриття мінералів у надрах України (загалом і для окремих класів мінералів) від початку ХХ ст. і до сьогодні, а також пояснено різний темп зростання кількості назв відкритих мінералів, охарактеризовано перспективи подальших відкриттів.

Про "Розвиток генетичних ідей академіка Є.К. Лазаренка в технологічній мінералогії" розповів Б. Пирогов (ФДУП "ВІМС", м. Москва, Росія). Він, зокрема, зазначив, що Є. Лазаренко, миттєво реагуючи на всі проблеми в мінералогічній науці, не оминув увагою технологічну мінералогію, зародження, розвиток, практичне застосування результатів якої різною мірою пов'язані з іменем Євгена Костянтиновича, який умів вдало поєднувати теорію та практику в мінералогії.

М. Зінчук (ЗЯНЦ АН Росії, м. Мирний, Якутія) у доповіді "Мінералого-геохімічні особливості кімберлітів та їх прикладне значення" перш за все відмітив, що академік Є. Лазаренко і геологічний факультет ЛНУ безпосередньо пов'язані відкриттям алмазів у Якутії. Він охарактеризував вплив мінерального складу вмісних порід на мінеральний склад кімберлітів, навів статистичні дані щодо алмазонасності кімберлітів із різних районів Сибірської платформи і з різних континентів, виклав свої міркування щодо важливості вивчення супутників алмазу (піроп, хромшпінеліди, олівін та ін.) та вторинних процесів у кімберлітах.

Виступ П. Білоніжки (ЛНУ) "Глауконіт, скеліт, селадоніт: кристаломорфологія, номенклатура, систематика, умови утворення" викликав жваву дискусію. Адже ці мінерали хоч і подібні за складом, характеризуються широкими межами коливань значень вмісту багатьох компонентів (алюмінію, заліза, калію, води). Доповідач однозначно відносить глауконіт і селадоніт до типових гідрослюд. Інші дослідники, у тому числі В. Павлишин, вважають селадоніт з Кривого Рогу простою слюдою, оскільки вода у ньому відсутня.

Про "Перші знахідки самородного вольфраму і срібла в метеоритах" доповіли В. Семененко та А. Гіріч (ДУ "ІГНС"), наголосивши на ролі Є. Лазаренка у розвитку космічної мінералогії в Україні. У повідомленні охарактеризовано вперше виявлені в метеориті Кримка високої чистоти вольфраміт (майже 100 % вольфраму і до 0,2 — ренію) і срібло (з незначною домішкою міді). Вивчення цих мінералів, що мають вигляд прожилків, окремих зерен, дендритів, дозволяє стверджувати, що ці мінерали утворюються не лише за земних умов, а й у газово-пилових протопланетних туманностях.

У доповіді Б. Манчура, Л. Скакуна, О. Азарської (ЛНУ) "Гідротермальний сепіоліт із карбонатних утворень Заваллівського графітового родовища" відмічено, що сепіоліт на цьому родовищі приурочений до гідротермальних жил. Результати дослідження його структури та хімічного складу вказують, що сепіоліт утворився в лужних умовах, контрольованих кількістю кальцію в гідротермальних розчинах.

"Ендогенні титан-залізо-марганцеві силікатні сферили із експлозивних структур та вулканогенно-осадових формацій України" охарактеризовані у доповіді І. Яценка, Г. Яценка, С. Бекеші, Н. Білик (ЛНУ), О. Варичева (Гейдельберзький університет, ФРН) та Л. Дручка (ІГГГК). У сферулах виявлено самородне залізо, встановлено скелетні кристали ульвошпінелі, а з пірокластичних відкладів трубки Мрія — самородний вольфрам.

Ю. Ляхов, М. Павлунь, Ю. Пахнющий (ЛНУ) у доповіді "Деякі рудоформаційні аспекти термобарогеохімічних досліджень золоторудних родовищ України та їхні прогнозно-металогенічні наслідки" підбили підсумки багаторічного термобарогеохімічного дослідження. Вони навели схеми стадійності формування золоторудних родовищ, на основі яких можна зробити попередню оцінку їх перспективності. Довівши важливість встановлення так званого ступеня термостатування — зміни *PT*-параметрів, складу і концентрації розчинів з глибиною, автори показали його значення для встановлення величини ерозійного зрізу родовищ.

О. Драгомирецький (ОНУ) у доповіді "Розшукові ознаки золоторудних об'єктів Українського щита і новий алгоритм прогнозно-розшукових робіт" спробував сказати нове слово в побудові генетичної моделі утворення

золоторудних родовищ. Виступ про полігенетичність утворення цих родовищ і про типоморфні мінералогічні ознаки викликав більше запитань, ніж дав відповідей.

Польські колеги з Науково-технологічного університету *AGH* (м. Краків) J. Pieczonka та A. Piestrzynski виступили з цікавою доповіддю "Low temperature ore minerals association in the Kapferschiefer type deposit, Lubi-Siereszowice Mining District, SW Poland". У межах означеного родовища встановлено цікаву і досить багату тіосульфідну мінералізацію в чорних сланцях, що є результатом заміщення органічної речовини фосилій сульфідними мінералами — сфалеритом, галенітом, піритом, бляклими рудами та ін., а також золотом і сріблом, які характеризуються багатством морфологічних форм. У межах родовища на тепер діагностовано 140 мінералів, 35 з них — платиноїди.

У доповіді "Флюїди процесу мінералогенезу: джерела та ізотопна природа компонентів флюїдів" М. Братусь (ІГГГК) узагальнив літературні дані щодо вивчення ізотопного складу вуглецю із включень CO_2 та кисню з карбонатних порід різних регіонів України, започаткованого І. Мамчуром та Д. Возняком. За цими даними можна чітко оцінити джерела вуглецю та кисню й використати ці відомості для встановлення генезису порід і мінералів.

І. Мисяк, Л. Скакун (ЛНУ), В. Мельничук (Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне) представили доповідь "Магматична кристалізація і становлення текстур лавових потоків ратненської світи волинської серії", де показали, що в залежності від ступеня розчленування рельєфу лавові потоки мали певні особливості: різні товщі світи відрізняються за вмістом Mg, Ca, Ti, Fe, морфологічними формами, кількістю газових порожнин у базальті тощо.

Завершив засідання І. Попп (ІГГГК) доповіддю "Мінералого-геохімічні фації відкладів крейдо-палеогенового флішу Українських Карпат". Ним встановлено три головні літолого-геохімічні типи осадових відкладів, які розрізняються за вмістом тріади породоутворювальних інгредієнтів біогенного походження (SiO_2 , CaCO_3 , C). З використанням даних ІЧ-спектрів і рентгенодифрактограм аутигенних породоутворювальних мінералів вивчено мінеральний і хімічний склад порід, встановлено фізико-хімічні умови седиментогенезу

крейдово-палеогенових відкладів Українських Карпат.

На читаннях було представлено також 19 стендових доповідей, які стисло охарактеризував М. Ковальчук (ІГН) як це викладено нижче.

"Умови формування REE-U-Th родовища Діброва за результатами дослідження включень CO_2 гомогенного захоплення" (В.М. Бельський, Д.К. Возняк (ІГМР НАН України, м. Київ). У кварці вторинних кварцитів із REE-U-Th родовища Діброва виявлено включення рідкого CO_2 , що "прилипають" до кристалів силіманіту, густиною 0,82—0,87 г/см³. *PT*-параметри перетину ізохори CO_2 з межею ділення існування силіманіту на діаграмі стану андалузит—силіманіт—кіаніт і становить ≥ 400 —420 °C та ≥ 220 —240 МПа. Високі значення *PT*-параметрів CO_2 -флюїду вказують на те, що він, найімовірніше, є продуктом дегазації магми основного (ультраосновного) складу, оскільки лише у мінералах таких порід виявлені первинні включення рідкого CO_2 .

"До умов утворення Анадольської аланітової "дайки" (Східне Приазов'я)" (Г.О. Кульчицька, Д.К. Возняк, Ю.А. Галабурда, В.М. Бельський, С.С. Остапенко, ІГМР НАН України, м. Київ). Кварц аланітової жильної породи кристалізувався за участі концентрованих гідротермальних хлоридних розчинів Ca, Na і Fe^{3+} , склад і концентрація яких змінювались зі зниженням температури. Це зниження на 20 °C спричинило зменшення концентрації солей у водному розчині з 24 до 16 % і заміну хлор-кальцієвих розчинів хлор-натрій-кальцієвими. Флюїдні включення з кварцу аланітової "дайки" дають інформацію про завершальну стадію їх формування, коли температура принесених флюїдів і довколишніх порід зрівнялася. Цій стадії відповідають температура 160—140 °C і тиск флюїдів значно нижчий від 30 МПа. Отже, глибина формування рудопрояву була не меншою за 3 км.

"Літолого-мінералогічна характеристика різнофаціальних уламкових відкладів неогену центральної частини Волино-Поділля (аркуш "Тернопіль")" (О.В. Усмінська, ІГН НАН України, м. Київ). У чудово ілюстрованій графіками, діаграмами та фаціальними картами роботі представлені результати дослідження уламкових відкладів неогену. Описано деякі складності, з якими автор зіштовхнулася у ході розділення та сортування уламкових порід.

"Самородне срібло в монокристалі міді з вендських вулканітів Волино-Подільської мінералогічної провінції" (М.С. Ковальчук, К.І. Деревська, К.В. Руденко, ІГН НАН України, Національний науково-природничий музей НАН України, м. Київ). Робота ілюструє дослідження самородків міді із трапів Волино-Поділля. У самородках виявлено домішки срібла, подекуди у зростках з міддю. За хімічним складом срібло містить значні домішки ртуті й незначні — заліза та міді, іноді наявні сліди арсену та стибію.

"Типоморфні особливості розсипного золота з бучацьких алювіальних відкладів Середньопридніпровської граніт-зеленокам'яної області" (М.С. Ковальчук, В.В. Сукач, Ю.В. Крошко, ІГН НАН України, ІГМР НАН України, м. Київ). Встановлено типоморфні особливості золота, проведено порівняння із апт-альбським утворенням у межах центральної частини УЩ. Наголошено, що золотоносні об'єкти, які просторово та парагенетично об'єднують корінну, гіпергенну і розсипну золотоносність, є для України новим перспективним промисловим типом, який слід освоювати оперативніше та привертати до нього увагу інвесторів.

"Типоморфні особливості золота з осадових утворень Криму" (М.С. Ковальчук, Л.А. Фігура, ІГН НАН України, м. Київ). Наведено дані з історії геологічних пошуків золота та окремих знахідок на Кримському п-ові, а також їх генетична класифікація та опис.

"Кристалохімічні особливості циркону з сієнітів розшарованих інтрузій" (Т. Лупашко, К. Ільченко, О. Гречановська, Д. Возняк, С. Кривдік, Г. Кульчицька, ІГМР НАН України, м. Київ). Автори виконали порівняння кристалохімічних особливостей циркону з мелано- і лейкогранітових сієнітів Азовського й Яструбецького родовищ, вивчених за допомогою методів фотолюмінесценції, інфрачервоної спектроскопії та рентгенівського аналізу, а також досліджень включень мінералоутворювального середовища в його кристалах. Робота проілюстрована численними графіками.

"Мінеральні асоціації "ортитової дайки" та умови утворення Анадольського рідкісноземельного рудопрояву Приазов'я" (В. Мельников, О. Гречановська, О. Юшин, О. Вишневський, С. Стрекозов, ІГМР НАН України, м. Київ; Приазовська КГП КП "Південьукргеологія", м. Волноваха). Подані короткі відомості із геологічного вивчення Анадольсько-

го REE рудопрояву. Наведено нові дані, що стосуються парагенетичних асоціацій мінералів, їх хімічного складу та умов утворення, отримані на основі рентгенівського аналізу, електронно-зондового мікроаналізу, хімічного аналізу, оптичної та електронної мікроскопії.

"Техногенний мінералогенез водних артерій межиріччя Прут-Черемош" (Г.М. Петруняк, ЛНУ ім. І. Франка, м. Львів). Розглянуто забруднення басейнів Черемоша і Прута матеріалами техногенного походження, які в поверхневих умовах перетворюються у воді на інші мінеральні форми: гідроксиди заліза, мідну зелень, церусит, та забруднюють навколишнє середовище.

"Особливості мінерального складу міоценових глин стебницької світи Українських Карпат" (О.М. Петруняк, Я.В. Яремчук, ІГГК НАН України, м. Львів). З використанням гранулометричного та рентгендіфрактометричного методів визначено мінеральний склад глинистих нашарувань міоценових відкладів стебницької світи з околиць с. Ланчинське Заріччя (правий берег р. Прут). Встановлено диоктаєдричний монтморилоніт з домішками пелітоморфного кварцу та кальциту. В одній пробі (з підшви верстви) зафіксовано присутність ректориту, гідрослюди, хлориту та каолініту.

"Процеси новітнього мінералоутворення як індикатор неотектонічної активності" (Ю.В. Череміський, ІГГК НАН України, м. Львів). Розглянуто будову Передкарпатського прогину з позиції новітніх поглядів на тектоніку, описано результати польових спостережень, проведених автором. Висловлено припущення щодо взаємозв'язку новітнього мінералогенезу та неотектонічних рухів, а також можливий вплив сонячних циклів на мінералоутворювальні процеси. Показано, що вивчення новітнього мінералоутворення допомагає діагностувати сучасні тектонічні рухи.

"Мінералогія тонкозернистої речовини нерівноважних хондритів" (К. Шкуренко, ДУ "ІГНС НАН України", м. Київ). Уперше встановлено розподіл мікрохондритів з оболонки метеорита Кримка за розмірами, хімічним складом та будовою. Список мікрохондр доповнено піроксен-плагіоклазовими, сульфідно-силікатними, кальцій-піроксен-олівіновими, кальцій-фосфат-олівіновими та низькозализистими олівіновими. Вперше діагностовано піроксенову мікрохондру з нанокристаллами шпінелі.

"Скульптура поверхні та хімічний склад мінеральних зерен паласиту Брагін" (Т. Горovenко, ДУ "ІГНС НАН України", м. Київ). Наведено результати електронно-мікроскопічного та хімічного дослідження зерен олівіну, нікелістого заліза, хроміту, троїліту, пентландиту, бравоїту, шрейберзиту та самородної міді із мінеральних фракцій паласиту Брагін. Дослідження поверхні зерен підтверджує гіпотезу про домінування вторинних скульптур над первинними на поверхні зерен мінералів як результату зіткнення материнського тіла паласиту з іншими космічними тілами. Серед мінералів паласиту вперше визначено бравоїт (Fe, Ni, Co)S₂.

"Особливості структур ударного метаморфізму та вивітрювання метеорита Біла Церква" (Н. Кичань, С. Ширінбекова, ДУ "ІГНС НАН України", м. Київ). Структурно-мінералогічні дослідження хондриту п'ятого петрологічного типу Біла Церква дозволили виявити три акцесорні мінерали — мериліт, хлорapatит та іоцит. Вивчено численні локальні структури ударного метаморфізму: евтектичні структури плавлення троїліту та нікелістого заліза, комірчасто-сітчасті структури іоциту, включення силікатів у камаситі. Вони вказують, що в деяких локальних ділянках ударна температура сягала значення температури плавлення нікелістого заліза та троїліту.

"Мінералогія в Національному авіаційному університеті" (В. Гроза, М. Домашевська, КНАУ, м. Київ). Викладено основні аспекти і характеристики сучасного стану розвитку геологічних досліджень та викладання відповідних дисциплін у КНАУ. Висвітлено теперішні проблеми та окреслено перспективи розвитку.

"Полігаліт Прикарпатських галогенних формацій: форми знаходження, генезис та пошукове значення" (Ю.В. Садовий, Ю.Ю. Садовий, ДП "НДІГ", м. Калуш; ІГН НАН України, м. Київ). Механізм утворення різних форм прояву полігаліту серед соленосних товщ Прикарпаття ще остаточно не з'ясовано. У процесі інтенсивного динамічного впливу відбувався перерозподіл речовини, неодноразова перекристалізація соляних мінералів, утворення мінералізованих флюїдів за рахунок виділення кристалізаційної води. Вони сприяли перерозподілу речовини і перекристалізації мінералів.

"Про еволюційний характер процесів флюїдопереносу у мідевмісних вулканітах основного складу трапової формації Західної Волині"

(І. Наумко, М. Павлюк, Ю. Федоришин, Н. Несетеревич, ІГГГК НАН України, ДП "УкрДГРІ", м. Львів). На основі мінералогічних досліджень трапової формації північно-західної Волині зроблено висновок, що процес її утворення складний і багатоетапний: перебіг явищ ліквідації та перегрупування впливу флюїдних металоносних вуглекислих потоків зафіксовано упродовж усього періоду формування базальтової товщі.

"Природа мигдалеподібних утворень у базальтах Волині (онтогенічний аспект)" (Ю. Федоришин, І. Наумко, Н. Несетеревич, М. Яковенко, Н. Тріска, ДП "УкрДГРІ", ІГГГК НАН України, м. Львів). Добре ілюстрована кольоровими фотографіями шліфів та графіками стендова доповідь надала уявлення про розроблену авторами методичну класифікацію мигдалеподібних утворень у базальтах Волині.

Стенд із численними світлинами золота та срібла із колекції Національного музею природничої історії США представила Т. Довгань (КНАУ, м. Київ), у фонді якого зберігається близько 350 тисяч зразків мінералів, що робить його одним з найбільших.

Закінчилися читання обговоренням доповідей. У обговоренні взяли участь іноземні гості — J. Pieczonka, Б.І. Пирогов, М.М. Зинчук, а також представники різних установ і організацій України — Д. Возняк, І. Наумко, Г. Кульчицька, М. Братусь, В. Павлишин, А. Сіворонов та ін. Усі відзначили, що Сьомі наукові читання імені академіка Євгена Лазаренка відбулись на високому науково-організаційному рівні завдяки чіткій роботі Оргкомітету та його чільника — професора О. Матковського. Численними доповідями підтверджено велике та актуальне до сьогодні значення праць Є. Лазаренка, окреслених ним напрямків, сформульованих ідей.

Наступне зібрання, за пропозицією В. Павлишина, вирішили присвятити творчому доробкові у царині наук про Землю В.І. Вернадського, 150 років від дня народження якого наукова спільнота відзначатиме у квітні 2013 р.

Із заключним словом виступив професор О. Матковський, подякувавши усім присутнім за плідну працю. Він запропонував провести читання імені академіка Євгена Лазаренка у 2014 р. у Львові, адже тоді кафедри мінералогії ЛНУ виповниться 150 років.

На цьому Сьомі Лазаренківські читання завершили свою роботу.

В. Бельський, Ю. Галабурда